

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАКУЛЬТЕТ УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ, КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВА
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

ЗАТВЕРДЖЕНО

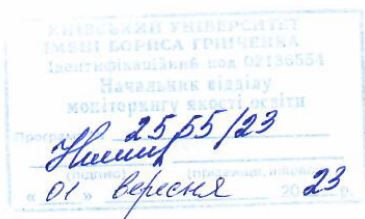
Проректор
з науково-методичної та
навчальної роботи

 Олексій ЖИЛЬЦОВ

« 01 » вересня 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Українські студії: Культура усного і писемного мовлення (українська)
для студентів

спеціальності: 032 Історія та археологія
освітній рівень: перший (бакалаврський)
освітньої програми: 032.00.02 Історія та археологія

Київ – 2023

Розробник:

Вінтонів Тетяна Миколаївна, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української мови факультету української філології, культури і мистецтва Київського університету імені Бориса Грінченка

Викладач:

Вінтонів Тетяна Миколаївна, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української мови факультету української філології, культури і мистецтва Київського університету імені Бориса Грінченка

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри української мови
Протокол від «30» серпня 2023 р. № 9

Завідувач кафедри
доктор філологічних наук, професор _____ Михайло ВІНТОНІВ

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми
032.00.01 Історія та археологія ____ . ____ . 2023 р.

Гарант освітньої програми

доктор історичних наук, професор Галина САГАН /

Робочу програму перевірено

« ____ » _____ 2023р.

Заступник декана факультету української філології, культури і мистецтва з науково-методичної та навчальної роботи _____ Світлана ГОРОБЕЦЬ

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. (_____), « ____ » _____ 20__ р.,
протокол № ____

на 20__/20__ н.р. (_____), « ____ » _____ 20__ р.,
протокол № ____

на 20__/20__ н.р. (_____), « ____ » _____ 20__ р.,
протокол № ____

на 20__/20__ н.р. (_____), « ____ » _____ 20__ р.,
протокол № ____

на 20__/20__ н.р. (_____), « ____ » _____ 20__ р.,
протокол № ____

1. Опис навчальної дисципліни
«Українські студії: Культура усного та писемного мовлення
(українська). Права людини громадянина України »

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
<i>«Українські студії: Культура усного та писемного мовлення (українська). Права людини громадянина України »</i>		
Вид дисципліни	<i>обов'язкова</i>	
Мова викладання, навчання та оцінювання	<i>українська</i>	
Загальний обсяг кредитів / годин	<i>4 / 120</i>	
Курс	<i>1</i>	-
Семестр	<i>1</i>	-
Кількість змістових модулів з розподілом:	<i>2</i>	
Обсяг кредитів	<i>4</i>	-
Обсяг годин, у тому числі:	<i>120</i>	-
Аудиторні	<i>56</i>	-
Модульний контроль	<i>8</i>	-
Семестровий контроль	<i>30</i>	-
Самостійна робота	<i>26</i>	-
Форма семестрового контролю	<i>екзамен</i>	

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
<i>Культура усного і писемного мовлення (українська)</i>		
Вид дисципліни	<i>обов'язкова</i>	
Мова викладання, навчання та оцінювання	<i>українська</i>	
Загальний обсяг кредитів / годин	<i>2 / 60</i>	
Курс	<i>1</i>	-
Семестр	<i>1</i>	-
Кількість змістових модулів з розподілом:	<i>2</i>	
Обсяг кредитів	<i>2</i>	-
Обсяг годин, у тому числі:	<i>60</i>	-
Аудиторні	<i>28</i>	-
Модульний контроль	<i>4</i>	-
Семестровий контроль	<i>15</i>	-
Самостійна робота	<i>13</i>	-
Форма семестрового контролю	<i>екзамен</i>	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – формування мовнокомунікативної компетентності студентів; усвідомленої позитивної мовної поведінки; оволодіння нормами сучасної української літературної мови; набуття навичок оперування термінологією майбутньої спеціальності; уміння користуватися різними функційними стилями й підстилями в навчальній діяльності та професійному вжитку; формування навичок комунікативно виправданого використання засобів мови з дотриманням етикету фахового спілкування.

Завдання навчальної дисципліни:

- виховання в студентів почуття національної свідомості, що значною мірою сприяє підвищенню мотивації вивчення української мови;
- формування комунікативної, мовної, мовленнєвої, предметної, прагматичної, соціокультурної компетентностей студентів на основі свідомого опанування мовної і мовленнєвої теорії;
- корекція орфографічної та пунктуаційної грамотності майбутніх фахівців;
- збагачення словникового запасу студентів термінологічною лексикою та фразеологією.

Під час практичних занять, індивідуальної навчально-дослідницької та самостійної роботи студенти, майбутні бакалаври з історії та археології, **набувають таких програмних компетентностей: ЗК-1, ЗК-3, ЗК-4, ЗК-6, ЗК-7 (загальні компетентності), СК-9, СК-10, (спеціальні компетентності).**

- **ЗК-1:** Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
- **ЗК-3:** Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.
- **ЗК-4:** Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- **ЗК-6:** Здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел.
- **ЗК-7:** Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- **СК-9:** Здатність працювати з історичними текстами і документами, коментувати, анотувати їх відповідно до певних критеріїв; презентувати й обговорювати результати наукових досліджень.
- **СК-10:** Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією.

Організація навчальної діяльності в центрі культури української мови

Реформування системи вищої освіти на сучасному етапі зумовлює концептуальні зміни в напрямках, цілях, завданнях, змісті освіти, філологічної зокрема, які зорієнтовують передовсім на розвиток особистості, формування творчої ініціативи, мобільності, підвищення конкурентоздатності майбутнього фахівця.

Задля ефективної реалізації концепції нової освітньої стратегії університету програмою передбачено застосування можливостей Центру культури української мови.

Для цього впроваджено систематичне застосування орфоепічних тренінгів, риторичних розминок, дослідницьких завдань, що передбачають карткування мовного матеріалу, укладання мультимедійних словників, опрацювання спеціальної літератури тощо; творчих завдань «Мовне обличчя міста», «Мовна особистість фахівця», «Мовний портрет однокурсника», «Стань співавтором тексту» тощо.

Крім того, студентів залучено до роботи в проблемних групах, до участі в наукових конференціях; мовних конкурсах тощо.

У Центрі заплановано презентації наукових видань з проблем культури української мови, зустрічі з науковцями.

3. Результати навчання за дисципліною

Опанувавши дисципліну «Культура усного і писемного мовлення (українська мова), студенти повинні мати такі **програмні результати навчання**:

ПРН-5: Вміти працювати з письмовими, речовими, етнографічними, усними, архівними та іншими історичними джерелами.

ПРН-12: Здійснювати комунікацію з професійних питань з представниками наукових, громадських, релігійних і національно-культурних організацій і спільнот.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної/заочної форми навчання

Назви змістових модулів, тем	Розподіл годин між видами робіт						
	Усього	Аудиторна					Самостійна робота
		Лекції	Семінари	Практичні заняття	Лабораторні	Індивідуальні	
Семестр 1. Змістовий модуль І.							
Культура усного мовлення як чинник творення лінгвального (фахового) простору							
<i>Тема 1.</i> Генеалогія української мови	2	-	-	2	-	-	-
<i>Тема 2.</i> Функціонально-стилістична диференціація української мови як основа	2	-	-	2	-	-	-

культури фахової мови							
<u>Тема 3.</u> Культура усного фахового спілкування	2	-	-	2	-	-	-
<u>Тема 4.</u> Функціонування української мови в уснорозмовній сфері та вплив на соціум (професійна комунікація, мова медіа та реклами)	2	-	-	2	-	-	-
<u>Тема 5.</u> Виразність усного мовлення	4	-	-	2	-	-	2
<u>Тема 6.</u> Орфоепічна та акцентуаційна грамотність як складник мовленнєвої культури фахівця	4	-	-	2	-	-	2
<u>Тема 7.</u> Технології комунікативного впливу	2	-	-	2	-	-	-
<u>Тема 8.</u> Мовний етикет як складник культури мовлення	4	-	-	2	-	-	2
<u>Тема 9.</u> Гендерні та вікові аспекти спілкування	2	-	-	2	-	-	-
<i>Модульний контроль 1</i>	2						

<i>Разом за Модуль 1</i>	26			18			6
Змістовий Модуль 2. Культура писемного мовлення як чинник творення лінгвального (фахового) простору							
<i>Тема 10.</i> Динаміка мовної норми і проблеми кодифікації	4	-	-	2	-	-	2
<i>Тема 11.</i> Український правопис у контексті мовних інновацій	4	-	-	2	-	-	2
<i>Тема 12.</i> Лексична та фразеологічна правильність мовлення	2	-	-	2	-	-	-
<i>Тема 13.</i> Граматична парадигма в лінгвальній культурі фахівця	4	-	-	2	-	-	2
<i>Тема 14.</i> Синтаксичні аспекти культури мовлення	3	-	-	2	-	-	1
<i>Модульний контроль 2</i>	2	-	-	-	-	-	-
<i>Разом за Модуль 2</i>	19	-	-	10	-	-	7
Підготовка до проходження контрольних заходів	60	-	-	28			13+15 с/к

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

**Культура усного мовлення як чинник творення
лінгвального (фахового) простору**

Тема 1. Генеалогія української мови

Основні питання теми:

Найважливіші відомості з історії походження та розвитку української мови: початок становлення (VI ст. н.е.); формування фонетичної системи (XII – перша половина XIII ст.); розвиток фонетичної і граматичної систем (до середини XVI ст.). Суть етнополітичних концепцій походження українського народу і його мови: автохтонна концепція, «єдиноруська концепція», концепція «спільної колиски». Основні постулати концепції походження української мови Ю. Шевельова.

Літературно-писемна двомовність XIV – XVIII ст.: слов'яноруська мова, староукраїнська («проста мова»). Формування та джерела розвитку національної мови.

Місце української мови на карті мов світу. Типологічні особливості української мови на фонетичному, морфологічному та синтаксичному рівнях.

Українська мова в міжкультурному діалозі.

Рекомендована література:

Основна: 1; 2; 3;5

Додаткова: 1; 5;6;7;9.

Тема 2. Функціонально-стилістична диференціація української мови як основа культури фахової мови.

Основні питання теми:

Закономірності функціонування мови в різних сферах її суспільного життя. Універсальність поняття «стиль».

Культура мовлення та «стиль мовлення». Вплив стилю й жанру на формування мовленнєвої культури майбутнього фахівця.

Принципи, історія і критерії класифікації та жанрової диференціації стилів. Характеристика функціональних стилів української літературної мови.

Засоби творення стильової доречності. Різновиди стилістично виправданого слововживання: стильова, контекстуальна, ситуативна та особистісно-психологічна.

Взаємодія стилів, підстилів і їх цілісність.

Співвідношення національного та інтернаціонального у стилістиці національної мови.

Рекомендована література:

Основна: 2; 3;5

Додаткова: 1; 6; 7;9

Тема 3. Культура усного фахового спілкування

Основні питання теми:

Особливості усного спілкування у фаховій діяльності. Загальні вимоги, що визначають рівень культури усного ділового мовлення.

Індивідуальні та колективні форми фахового спілкування: за способом взаємодії між комунікантами, за кількістю учасників, з урахуванням каналів комунікації, залежно від змісту повідомлення.

Жанри усного мовлення (співбесіда, розмова телефоном, доповідь, репортаж, захист наукового проєкту). Дискусійний діалог, репліки, суперечка/конфлікт, аргументація мовлення оратора. Функції та види бесід. Стратегії поведінки під час ділової бесіди. Співбесіда з роботодавцем.

Етикет телефонної розмови.

Мистецтво публічного виступу. Жанри публічного виступу. Закони ефективного спілкування. Умови успішного публічного виступу. Способи виголошення промови. Мистецтво ставити правильні запитання та отримувати змістовні відповіді.

Рекомендована література:

Основна: 3; 4; 5

Додаткова: 1; 2; 6; 7; 8

Тема 4. Функціонування української мови в уснорозмовній сфері та вплив на соціум (професійна комунікація, мова медіа та реклами). Основні ознаки культури мови, мовлення і комунікації.

Основні питання теми:

Динаміка і статика в корпусі уснорозмовної лексики професійного спілкування. Чинники екстралінгвальні та інтралінгвальні як фактори поповнення розмовного вокабуляра. Розмовні одиниці соціолінгвального сектору.

Мовна економія. Мовні смаки, їх вплив на сферу спілкування комунікантів. Неолексеми професійного мовлення. Причини входження неологізмів у професійне мовлення. Оказіоналізми мови медіа та реклами.

Вплив мови професійного спілкування, медіа та реклами на формування мовного простору спільноти. Взаємодія прескриптивної та дескриптивної норм, співіснування заблокованих мовною нормою лексичних одиниць у практиці усного спілкування.

Рекомендована література:

Основна: 2; 3; 4; 5

Додаткова: 1; 4; 6; 7; 8

Тема 5. Виразність усного мовлення

Основні питання теми:

Поняття засобів логіко-емоційної виразності. Інтонація як мовне явище, її сутність і вивчення. Мовні такти – основна ланка органічного зв'язку компонентів виразності і системостворюючих відношень між ними.

Паузи, їх роль і значення в мовленні. Логічний наголос. Функціональні особливості логічного наголосу. Мелодика мовлення, її значення для вираження змісту фрази. Темп мовлення, його значення в словесній діяльності. Позамовні засоби виразності.

Рекомендована література:

Основна: 2; 3; 4; 5

Додаткова: 1; 2; 4; 5; 8; 9

Тема 6. Орфоепічна та акцентуаційна грамотність як складник мовленнєвої культури фахівця.

Основні питання теми:

Сучасна українська орфоепія. Орфоепічні норми, їхнє значення. Причини порушення орфоепічних норм. Типи орфоепічних помилок.

Основні норми літературної вимови голосних і приголосних звуків в сучасній українській літературній мові.

Вимова слів іншомовного походження.

Основні закони милозвучності української мови.

Норми щодо наголошування слів. Варіантне наголошування слів. Наголос у складних і складноскорочених словах.

Орфоепічні словники.

Рекомендована література:

Основна: 2; 3; 4; 5

Додаткова: 5; 8; 9

Тема 7. Технології комунікативного впливу

Основні питання теми:

Специфіка і структура мовленнєвого впливу. Маніпулятивні технології: способи розпізнання та протистояння. Мова як наскрізна сугестивна система. Лінгвістичні рівні впливу. Екстралінгвальні чинники впливу. Сугестогенні дискурси.

Офіційне та приватне спілкування крізь призми маніпулятивних технологій. Маніпулятивні техніки та протистояння маніпуляціям у спілкуванні. Алгоритми мовного протистояння маніпулятивним впливам. Сучасні технології нейролінгвістичного програмування. Особливості здійснення сугестивного впливу в інтернеті.

Захист від маніпулятивного впливу. Техніки протистояння маніпулюванням.

Рекомендована література:

Основна: 2; 3; 4; 5

Додаткова: 4; 5; 8; 9

Тема 8. Мовний етикет як складник культури мовлення

Основні питання теми:

Мовний, мовленнєвий, спілкувальний етикет.

Комунікативний кодекс (етнічні, етнолінгвістичні та соціолінгвістичні параметри).

Структура мовного етикету. Стандартні етикетні ситуації. Етикетна формула.

Особливості українського мовленнєвого етикету. Український комплімент. Мовний етикет у професійному спілкуванні. Правила. Вимоги. Мовний етикет академічного навчального середовища.

Рекомендована література:

Основна: 2; 3; 4; 5

Додаткова: 1,7; 8

Тема 9. Гендерні та вікові аспекти спілкування

Основні питання теми:

Гендерні характеристики комунікативної поведінки.

Гендерні стереотипи і гендерна чутливість комунікації.

Реалізація стратегії фемінізації в українській мові. Фемінітиви в українській мові ХХІ ст. Відображення фемінізації в офіційно-діловій сфері. Лінгвокультурологічна оцінка найменувань жінок.

Вікові особливості комунікативних властивостей особистості (у різні періоди розвитку). Молодіжний сленг. Студентський жаргон.

Рекомендована література:

Основна: 2; 3; 4; 5

Додаткова: 7; 8

Змістовий Модуль 2

Культура писемного мовлення як чинник творення лінгвального (фахового) простору

Тема 10. Динаміка мовної норми і проблеми кодифікації

Основні питання теми:

Мовна норма. Правильність, досконалість, зразковість як характеристики, що визначають нормативну літературну мову, високу культуру мови фахівця.

Система норм писемного мовлення: лексико-фразеологічні, морфологічні, синтаксичні, графічні, орфографічні, пунктуаційні, стилістичні. Причини порушення мовних норм.

Формування мовних норм у процесі стильового розгалуження мови.

Варіантність мовної норми.

Особливості фіксації мовних норм у правописі, словниках, довідниках, підручниках та посібниках з української мови.

Рекомендована література:

Основна: 1; 2; 5

Додаткова: 1; 5; 7; 8

Тема 11. Український правопис у контексті мовних інновацій

Основні питання теми:

Принципи українського правопису.

Основні зміни до нової редакції правопису.

Найважливіші правописні норми сучасної української літературної мови. Ненаголошені **е, и, о** в сучасній українській літературній мові. Правила вживання м'якого знака та апострофа в сучасній українській мові. Правопис префіксів у сучасній українській літературній мові.

Правопис слів іншомовного походження. Подвоєння та подовження приголосних. Правила вживання великої літери у власних назвах.

Написання слів разом, окремо і через дефіс. Правопис не, ні з різними частинами мови.

Орфографічні словники.

Рекомендована література:

Основна: 1; 4; 5

Додаткова: 1; 2; 4; 6; 7; 8

Тема 12. Лексична та фразеологічна правильність мовлення

Основні питання теми:

Точність наукового мовлення. Особливості вживання термінів.

Художня точність. Унормоване слововживання. Оказіоналізми в художньому мовленні. Причини порушення семантичної точності мовлення: вживання слів у значенні, невластивому для літературної мови; невміння користуватися синонімами, паронімами, термінами, багатозначними словами й омонімами; міжмовна лексико-семантична інтерференція в умовах білінгвізму; порушення норм лексичної, граматичної та стилістичної сполучуваності; мовна надмірність; мовна недостатність.

Поняття фразеологічної норми. Найпоширеніші типи порушення фразеологічної точності: дослівний переклад іншомовних висловів або фраз, які в українській мові мають свої відповідники; незнання точного значення фразеологізму, його експресивно-стилістичних особливостей, сфери вживання; трансформація складу фразеологізму, розширення фразеологізму; спотворення складу фразеологічної одиниці через підміну слів.

Рекомендована література:

Основна: 1; 4; 5

Додаткова: 1; 4; 6; 7; 9

Тема 13. Граматична парадигма в лінгвальній культурі фахівця

Основні питання теми:

Словотвірні норми. Граматична правильність українського мовлення. Нормативність творення відонімних дериватів. Прізвища, імена та імена по батькові: закономірності творення та особливості відмінювання.

Нормативність уживання граматичних форм самостійних частин мови.

Синонімія та омонімія відмінкових та прийменниково-відмінкових форм.

Порушення норм у вживанні службових частин мови.

Рекомендована література:

Основна: 2; 3; 4; 5

Додаткова: 1; 4; 5; 6; 8; 9

Тема 14. Синтаксичні аспекти культури мовлення

Основні питання теми:

Синтаксичні аспекти письмового мовлення. Синтаксичні засоби економії в письмовому мовленні.

Порядок слів у реченні. Синтаксична норма в словосполученні. Керування та узгодження між компонентами речення. Координація головних членів речення.

Формальна і семантична ускладненість речення. Поняття про однорідні члени речення. Способи вираження однорідності. Узагальнюючі слова у реченнях з однорідними членами. Пунктуація у реченнях з однорідними членами. Вставні та вставлені конструкції. Відокремлення означень (узгоджених і неузгоджених), відокремлення прикладок, обставин, додатків. Пунктуація при відокремлених членах речення.

Розділові знаки у складносурядному та складнопідрядному реченнях. Залежність постановки розділових знаків у безсполучникових складних реченнях від змістових відношень, які встановлюються між предикативними частинами. Кома, крапка з комою, тире і двокрапка у безсполучникових складних реченнях.

Пряма та непряма мова. Розділові знаки при прямій / непрякій мові.

Рекомендована література:

Основна: 2; 3; 4; 5

Додаткова: 4; 5 ; 6; 8; 9

6. Контроль навчальних досягнень із дисципліни

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
1) відвідування лекцій	-	-	-	-	-
2) відвідування практичних занять	1	9	9	5	5
3) робота на практичному занятті	10	9	90	5	50
4) виконання завдань самостійної роботи	5	3	15	4	20
5) виконання МКР	25	1	25	1	25
Разом: максимальна кількість балів	-	-	139		100
Розрахунок коефіцієнта	239:60=3,98				

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

Змістовий модуль 1.

Культура усного мовлення як чинник творення лінгвального (фахового) простору

Самостійна робота 1.

Тема 5. Виразність усного мовлення

Завдання 1. Підготуйте виступ на одну з тем:

Тема 1. Волонтерство дуже популярне у світі. Що, на Вашу думку, спонукає людей займатися волонтерством? Про кого з волонтерів хотіли б розказати? У якій сфері Вам було б цікаво стати волонтером?

Тема 2. Культура – важливий складник життя спільноти. Які українські культурні традиції Вам відомі? Як культура впливає на ідентифікацію громадян країни?

Завдання 2. З метою популяризації української культури, видатних постатей виконайте творчу роботу "**Популяризуймо українське!**".

До ювілею видатного українця написати есе:

Вимоги. У тексті стисло подати інформацію про видатну постать, її значущість для українців?

Зазначити асоціації, які викликає образ видатного українця.

Як мають сприймати іноземні громадяни видатну представника української нації?

Якою була б, на Вашу думку, ця постать сьогодні?

Який крилатий вислів характеризує цю видатну людину?

Самостійна робота 2.

Тема 6. Орфоепічна та акцентуаційна грамотність як складник мовленнєвої культури фахівця.

Завдання 1. Підготуйте повідомлення на одну із тем.

Тема 1. Які види мистецтва (кінематограф, живопис, література тощо) Вам найбільше подобаються? Який Ваш улюблений твір мистецтва? Чим він Вам подобається? Як мистецтво, на Вашу думку, впливає на людину?

Тема 2. Соціальні мережі – універсальний інструмент для комунікації між людьми у XXI ст. Як саме вони вплинули на суспільство? Які, на Вашу думку, переваги і недоліки користування соціальними мережами?

Завдання 2. Як Ви ставитесь до цитати Івана Франка: «Мусимо навчитися чути себе українцями»? Аргументуйте, напишіть есе .

Самостійна робота 3.

Тема 8. Мовний етикет як складник культури мовлення

Завдання 1. Підготуйте повідомлення на одну з тем:

Тема 1. Використовуючи етикетні формули, змоделюйте поведінкову ситуацію з керівництвом закладу у разі запізнення на роботу, навчальні заняття.

Тема 2. Змоделюйте зустріч із журналістом. Тема бесіди: «Коротко про наболіле».

Завдання 2. Напишіть лист-подяку нашим захисникам. Розкажіть про героя, який став на захист України!

Змістовий модуль 2

Культура писемного мовлення як чинник творення лінгвального (фахового) простору

Самостійна робота 4.

Тема 10. Динаміка мовної норми і проблеми кодифікації.

Завдання 1. Агатангел Кримський – унікальний вчений, який знав 58 мов.

Підготуйте презентацію про Агатангела Кримського.

Завдання 2. Проаналізуйте мовлення Вашого кумира (діяча культури та мистецтва України, політика), проаналізуйте особливості «мовного портрету» мовця, сформулюйте та запишіть висновки.

Самостійна робота 5.

Тема 11. Український правопис у контексті мовних інновацій.

Завдання 1. Прочитайте текст листа «Слово про мову», вміщеного за покликанням <http://www.golos.com.ua/article/327219> в газеті «Голос України». Опишіть проблеми, до яких звертається автор листа.

Завдання 2. Підготуйте презентацію до циклу «Мандруємо Україною: моє рідне місто», щоб показати історію міста, визначні місця і людей, які жили у цьому місті, проаналізуйте місцеві оніми та мовлення мешканців міста.

Самостійна робота 6.

Тема 13. Граматична парадигма в лінгвальній культурі фахівця

Завдання 1. Напишіть відгук на переглянутий історичний художній фільм.

Завдання 2. Що для Вас означає фраза «Доброго вечора! Ми з України». Напишіть есе.

Самостійна робота 7.

Тема 14. Синтаксичні аспекти культури мовлення

Завдання 1. Підготуйте анотацію на художній твір, присвячений історичним подіям.

Завдання 2. Як ставитеся до вірша Олени Теліги «Поворот»? Що означають для вас слова : «Хвилини гострі і щасливі...», «І злитись знову зі своїм народом», поясніть, що для Вас значать ці рядки. Запишіть відео декламування вірша.

Карта самостійної роботи студента

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
Культура усного мовлення як чинник творення лінгвального (фахового) простору			
Тема 5: Виразність усного мовлення	Індивідуальне опитування	5	V
Тема 6: Орфоепічна та акцентуаційна грамотність як складник мовленнєвої культури фахівця.	Індивідуальне опитування	5	VI
Тема 8: Мовний етикет як складник культури мовлення	Індивідуальне опитування	5	VIII
Разом за змістовий модуль 1 : 15 балів			
Культура писемного мовлення як чинник творення лінгвального (фахового) простору			
Тема 10. Динаміка мовної норми і проблеми кодифікації.	Письмове опитування	5	X

Тема 11. Український правопис у контексті мовних іновацій.	Письмове опитування	5	XI
Тема 13. Граматична парадигма в лінгвальній культурі фахівця.	Письмове опитування	5	XIII
Тема 14. Синтаксичні аспекти культури мовлення	Письмове опитування	5	XIV
Разом за змістовий модуль 2 : 20 балів			
Разом за семестр : 35 балів			

Критерії оцінки результатів самостійної роботи
Максимальна кількість балів – 5

Оцінка за п'ятибальною шкалою	Зміст оцінки
5 балів	студент глибоко та міцно засвоїв матеріал; наводить теоретично і практично правильні, обґрунтовані коментарі; проводить грамотний та чітко структурований аналіз мови; самостійно здійснює узагальнення і висновки; вичерпно, послідовно, грамотно оформив самостійно виконані завдання (оцінка «відмінно»).
4 бали	студент добре знає матеріал, але допускає незначні помилки в аналізі мови, які за допомогою викладача швидко виправляє; здатен здійснювати лінгвістичний аналіз, самостійно робити висновки; успішно виконав та оформив самостійну роботу з незначною кількістю помилок (оцінка «добре»).
3 бали	виконано не всі завдання; студент припускається грубих помилок, які самостійно не може виправити; недостатньо правильно і грамотно оформлено результати аналізу; рівень розуміння матеріалу студентом можна визначити як поверхневий (оцінка «задовільно»).
2 бали	студент засвідчує фрагментарне знання матеріалу, не може здійснити аналіз мови; наявна значна кількість суттєвих помилок у змісті та оформленні (оцінка «незадовільно»).
1 бал	студент засвідчує окремі фрагменти знань, не може здійснити аналіз мови; наявна значна кількість суттєвих помилок у змісті та оформленні (оцінка «незадовільно»).

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання
Критерії і норми оцінювання модульної (контрольної) роботи

Модульна контрольна робота №1

Форма проведення: письмова. Максимальна кількість балів: 25 балів.
Критерії оцінювання: модульна контрольна робота включає 25 тестових завдань, правильне виконання яких оцінюється у 25 балів.

Модульна контрольна робота №2

Форма проведення: письмова. Максимальна кількість балів: 25 балів.
Критерії оцінювання: модульна контрольна робота включає 25 тестових завдань, правильне виконання яких оцінюється у 25 балів.

Максимальна кількість балів – 25	Критерії оцінювання
25 – 20	Завдання виконані якісно (90% – 100% виконання усіх розділів модульної (контрольної) роботи).
19 – 15	Завдання виконані якісно з достатньо високим рівнем правильних відповідей (89% – 75% виконання усіх розділів модульної (контрольної) роботи).
14 – 10	Завдання виконані якісно з середнім показником правильних відповідей (74% – 50% виконання всіх розділів модульної (контрольної) роботи).
0	Завдання не виконано (виконання 49% усіх розділів модульної (контрольної) роботи).

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Проведення семестрового контролю здійснюватиметься за сумарною кількістю балів, що є результатом поточного оцінювання, поділених на коефіцієнт 3,98 (табл. 6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів).

Здійснюватиметься семестровий контроль з урахуванням компонентів двох дисциплін «Культура усного і писемного мовлення (українська)» та «Права людини громадянина України». Контроль проводиться комплексно: 20 тестових завдань з дисципліни «Права людини громадянина України» (20 балів), з дисципліни «Культура усного і писемного мовлення (українська)» відповідно 20 тестових завдань (20 балів).

6.5. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82 – 89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для

		подальшого навчання або професійної діяльності
Е	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

6.6. Орієнтований перелік питань для семестрового контролю

1. Генеалогія української мови.
2. Функціонально-стилістична диференціація української мови як основа культури фахової мови.
3. Культура усного фахового спілкування.
4. Функціонування української мови в уснорозмовній сфері та вплив на соціум (професійна комунікація, мова медіа та реклами).
5. Виразність усного мовлення.
6. Орфоепічна та акцентуаційна грамотність як складник мовленнєвої культури фахівця.
7. Технології комунікативного впливу.
8. Мовний етикет як складник культури мовлення.
9. Гендерні та вікові аспекти спілкування.
10. Динаміка мовної норми і проблеми кодифікації.
11. Український правопис у контексті мовних інновацій.
12. Лексична та фразеологічна правильність мовлення.
13. Граматична парадигма в лінгвальній культурі фахівця.
14. Синтаксичні аспекти культури мовлення.
15. Найважливіші відомості з історії походження та розвитку української мови.
16. Типологічні особливості української мови на фонетичному, морфологічному та синтаксичному рівнях.
17. Культура мовлення та «стиль мовлення». Вплив стилю й жанру на формування мовленнєвої культури майбутнього фахівця.
18. Загальні вимоги, що визначають рівень культури усного ділового мовлення.
19. Жанри усного мовлення.
20. Мистецтво публічного виступу (жанри, умови).
21. Вплив мови професійного спілкування, медіа та реклами на формування мовного простору спільноти.
22. Інтонація як мовне явище, її сутність і вивчення.

23. Літературна мова. Писемна та усна форми літературної мови. Функції мови.
24. Мовна норма. Класифікація мовних норм. Кодифікація. Варіантність мовної норми.
25. Поняття «культура мовлення». Роль суб'єктивних і об'єктивних факторів у становленні культури мовлення.
26. Специфіка і структура мовленнєвого впливу.
27. Мовний етикет академічного навчального середовища.
28. Особливості українського мовленнєвого етикету.
29. Мовний етикет у професійному спілкуванні.
30. Гендерні характеристики комунікативної поведінки.
31. Принципи сучасного українського правопису. Найважливіші відомості з його історії.
32. Основні зміни до нової редакції правопису.

7. Навчально-методична карта дисципліни «Культура усного і писемного мовлення (українська)»

Денна форма Разом за семестр: 60 год., практичні заняття – 28 год., модульний контроль – 4 год., самостійна робота – 13 год., семестровий контроль – 15 годин

Тижень																								
Модуль	Змістовий Модуль 1.												Змістовий Модуль 2											
Назва модуля	Культура усного мовлення як чинник творення лінгвального (фахового) простору												Культура писемного мовлення як чинник творення лінгвального (фахового) простору											
Лекції																								
Дати																								
Теми практичних занять	<p>Тема 1. Генеалогія української мови (10б+1б)</p> <p>Тема 2. Функціонально-стилістична диференціація української мови як основа культури фахової мови. (10б+1б)</p> <p>Тема 3. Культура усного фахового спілкування. (10б+1б)</p> <p>Тема 4. Функціонування української мови в усно-змовній сфері впливу на соціум (професійна комунікація, мова медіа)</p> <p>Тема 5. Виразність усного мовлення. (10б+1б)</p> <p>Тема 6. Орфоепічна та акцентуаційна грамотність як складник мовленнєвої культури фахівця.</p> <p>Тема 7. Технології комунікативного впливу. (10б+1б)</p> <p>Тема 8. Мовний етикет як складник культурної спільноти. (10б+1б)</p> <p>Тема 9. Гендерні вікові аспекти спілкування. (10б+1б)</p> <p>Тема 10. Динаміка мовної норми і проблеми кодифікації. (10б+1б)</p> <p>Тема 11. Український правопис у контексті мовних інновацій. (10б+1б)</p> <p>Тема 12. Лексична та фразеологічна правильність мовлення. (10б+1б)</p> <p>Тема 13. Граматична парадигма в лінгвальній культурі фахівця. (10б+1б)</p> <p>Тема 14. Синтаксичні аспекти культури мовлення. ((10б+1б)</p>																							

				та реклам и). (10б+1 б)	(10б+ 1)									
Сам остій на робо та					5б	5б		5б		5б		5б	5б	
Конт роль	Модульна контрольна робота 1. 25б								Модульна контрольна робота 2. 25б					

Загальна кількість балів: 239 Коефіцієнт 3,98

8. Рекомендовані джерела

Основна література до курсу

1. Архангельська А. Femina cognita. Українська жінка у слові й словнику. Київ, 2019. 520 с.
2. Заболотний О., Заболотний В. Правильне мовлення. Київ, 2020. 272 с.
3. Маруніч І., Гайдаєнко І. Ділове спілкування та культура мовлення. Київ, 2019. 224 с.
4. Микитюк О. Сучасна українська мова: самобутність, система, норма : навч. посіб. 6 те вид., зі змін. Львів : Львівська політехніка, 2020. 440 с.
5. Пасинок В.Г. Основи культури мовлення. Київ, 2019. 184 с.

Додаткова:

1. Вінтонів М.О., Вінтонів Т.М., Мала Ю.В. Синтаксичні засоби експресивізації в українському політичному дискурсі . Вінниця: ТОВ «ТВОРИ», 2018. 336 с.
2. Городенська К. Г. Українське слово у вимірах сьогодення : монографія. Київ : КММ. 2019. 208 с.
3. Карпіловська Є.А., Кислюк Л.П., Клименко Н.Ф., Критська В.І., Пуздирева Т.К., Романюк Ю.В. Вплив суспільних змін на розвиток української мови. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2017. 444 с.
4. Клименко Н.Ф. Як народжується слово : монографія. Київ : Академперіодика, 2017. 247 с.
5. Личук М., Навальна М., Молоткіна Ю. Динаміка запозичень в українській мові на початку ХХІ століття : монографія. Київ : Компринт, 2021. 228 с.
6. Степаненко М. Публіцистично-політичні перифрази в українській мові: 2017 рік: монографія \ Микола Степаненко. Полтава: Дивосвіт, 2018. 588 с.
7. Стишов О.А. Динаміка лексичного складу сучасної української мови: навч. посібник. Київ. 2019.195 с
8. Українська мова професійного спілкування. URL:
https://pidruchniki.com/1435072247592/dokumentoznavstvo/ukrayinska_mova_profesiynogo_spilkuvannya
9. Український правопис. Київ : Наукова думка. 2019. Режим доступу:
<https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/05062019-onovl-pravo.pdf>

10. Vintoniv Mykhailo, Vintoniv Tatiana, Sydorenko Olena. Onymian and Appeallativian Names in the Ukrainian Ergonomicon *Mundo Eslavo* 20 (2021). P. 68-85.

11. Yeshchenko T. Poetic discourse as an act of communicative interactions between **addresser and addressee**. *Scientific Journal of Polonia University Periodyk Naukowy Akademii Polonijnej*. «PNAP». 43 (2020). nr. 6. P. 153–157.

Інтернет-ресурси

1. Конституція України (чинна з 1996 р. зі змінами). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws>

2. Культура мови і культура мовлення. Комунікативні ознаки культури мовлення. URL: https://pidruchniki.com/1040101747600/dokumentoznavstvo/kultura_movi_kultura_movlennya_komunikativni_oznaki_kulturi_movlennya

3. Лексичні норми мови професійного спілкування. URL: https://pidruchniki.com/1814081747605/dokumentoznavstvo/leksichni_normi_movi_profesiynogo_spilkuvannya

4. Українська мова: Енциклопедія. URL: <http://litopys.org.ua/ukrmova/um.htm>

5. Українська мова в Інтернеті. URL: <http://novamova.info/>

6. Український правопис (2019). URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/ukrayinskij-pravopis-2019>

7. Уроки державної мови. URL: <http://mova.kreschatic.kiev.ua/>

8. Центр культури української мови. URL: <https://centrkum.blogspot.com/>